C/2024/2110

2024 3 11

Paraiškos įregistruoti pavadinimą paskelbimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1151/2012 dėl žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemų 50 straipsnio 2 dalies a punktą

(C/2024/2110)

Šiuo paskelbimu suteikiama teisė pareikšti prieštaravimą paraiškai pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1151/2012 51 straipsnį ([1]) per tris mėnesius nuo šio paskelbimo.

BENDRASIS DOKUMENTAS

„ISTARSKI MED“ / „ISTRSKI MED“

ES Nr.: PDO-HR+SI-2833 – 14.3.2022

SKVN (X) SGN ( )

1. **[SKVN arba SGN] pavadinimas (-ai)**

„Istarski med“ / „Istrski med“

2. **Valstybės narės arba trečioji šalis**

Kroatijos Respublika ir Slovėnijos Respublika

3. **Žemės ūkio produkto arba maisto produkto aprašymas**

3.1. *Produkto rūšis*

1.4 klasė Kiti gyvūniniai produktai (kiaušiniai, medus, įvairūs pieno produktai, išskyrus sviestą, ir kt.)

3.2. *Produkto, kurio pavadinimas nurodytas 1 punkte, aprašymas*

SKVN „Istarski med“ / „Istrski med“ žymimą medų gamina naminės bitės (lot. *Apis mellifera*) – jos surenka augalų nektarą, augalų gyvųjų dalių išskyras arba ant augalų gyvųjų dalių likusias augalų syvais mintančių vabzdžių išskyras, juos perdirba papildydamos savo specifinėmis medžiagomis, suneša į korius, padeda išgarinti drėgmę, saugo ir palieka koriuose subręsti.

Fizinės ir cheminės savybės:

— Vandens kiekis ≤ 18,6 proc.,

— Diastazės aktyvumas ≥ 10, išskyrus baltažiedžių robinijų medų, kurių diastazės aktyvumas ≥ 3, pagal Šadės skalę

— Hidroksimetilfurfurolo kiekis ≤ 15,0 mg/kg

Žiedadulkių sudėtis meduje:

SKVN „Istarski med“ / „Istrski med“ žymimo medaus žiedadulkių sudėtį turi sudaryti 4 punkte apibrėžtoje geografinėje vietovėje augančios augmenijos žiedadulkės. Priklausomai nuo medaus rūšies, jame taip pat gali būti žiedadulkių iš nektaringųjų augalų rūšių, kurios priklauso šioms šeimoms: pupinių, (*lot. Fabaceae*), sapindinių (lot. *Sapindaceae*), šunobelinių (lot. *Rhamnaceae*), sedulinių (lot. *Cornaceae*), bastutinių (lot. *Brassicaceae*), lorantinių (lot. *Loranthaceae*), dedešvinių (lot. *Malvaceae*), lelijinių (lot. *Liliaceae*), notrelinių (lot. *Lamiaceae*), bukinių (lot. *Fagaceae*), erškėtinių (lot. *Rosaceae*), salierinių (lot. *Apiaceae*), gluosninių (lot. *Salicaceae*), ūksmininių (lot. *Adoxaceae*), erikinių (lot. *Ericaceae*), astrinių (lot. *Asteraceae*), alyvmedinių (lot. *Oleaceae*), aralijinių (lot. *Araliaceae*), vėdryninių (lot. *Ranunculaceae*), plėnūninių (lot. *Asphodelaceae*), anakardinių (lot. *Anacardiaceae*). Meduje taip pat gali būti šiek tiek žiedadulkių iš nektaringųjų augalų rūšių, kurios priklauso šioms šeimoms: bugieninių (lot. *Aquifoliaceae*), agurklinių (lot. *Boraginaceae*), amarilinių (lot. *Amaryllidaceae*), smidrinių (lot. *Asparagaceae*), bervidinių (lot. *Scrophulariaceae*), dilgėlinių (lot. *Urticaceae*), katilėlinių (lot. *Campanulaceae*), žvirbliarūtinių (lot. *Fumariaceae*) ir kitoms šeimoms.

([1]) OL L 343, 2012 12 14, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1151/oj.

SKVN „Istarski med“ / „Istrski med“ žymimame meduje gali pasitaikyti ir žiedadulkių iš nenektaringųjų augalų rūšių, kurios priklauso šioms šeimoms: ąžuolų (lot. *Quercus* spp.), uosių (lot. *Fraxinus* spp.), saulenių (lot. *Helianthemum* spp.), aguonų (lot. *Papaver* spp.), gysločių (lot. *Plantago* spp.), beržų (lot. *Betula* spp.), alksnių (lot. *Alnus* spp.), viksvų (lot. *Carex* spp.), pušų (lot. *Pinus* spp.), švitrūnų (lot. *Cistus* spp.), miglinių (lot. *Poaceae*) ir pušinių (lot. *Pinaceae*), paprastųjų žemuogių (lot. *Fragaria vesca*), visžalių kiparisų (lot. *Cupressus sempervirens*), europinių alyvmedžių (lot. *Olea europaea*), pelkinių vingiorykščių (lot. *Filipendula ulmaria*), tikrųjų vynmedžių (lot. *Vitis vinifera*), paprastųjų lazdynų (lot. *Corylus avellana*) ir kitoms šeimoms (mažesniais kiekiais).

Fizinės ir cheminės savybės:

Medaus rūšis	Elektrinis laidumas
Baltažiedžių robinijų medus	≤ 0,25 mS/cm
Šalavijų medus	0,20–0,55 mS/cm
Kaštainių medus	≥ 0,8 mS/cm
Žiedų medus	≤ 0,8 mS/cm
Lapus metančių augalų lipčiaus medus	≥ 0,8 mS/cm
Kalninio dašio medus	≤ 0,8 mS/cm
Liepų medus	0,5–1,1 mS/cm

Žiedadulkių savybės:

	Aprašymas
Baltažiedžių robinijų medus	Jame turi būti baltažiedžių robinijų (lot. *Robinia pseudoacacia* L.) žiedadulkių, taip pat gali būti žiedadulkių ir iš šių augalų: erškėtinių (lot. *Rosaceae*) ir pupinių (lot. *Fabaceae*) šeimų augalų, raudonosios sedulos (lot. *Cornus sanguinea*), slyvų (lot. *Prunus* spp.), miglinių (lot. *Poaceae*) šeimos augalų, gluosnių (lot. *Salix* spp.), paprastosios žemuogės (lot. *Fragaria vesca*), ąžuolų (lot. *Quercus* spp.), uosių (lot. *Fraxinus* spp.), gargždenių (lot. *Lotus* spp.), paprastojo ligustro (lot. *Ligustrum vulgare*), saulenių (lot. *Helianthemum* spp.). Gali pasitaikyti žiedadulkių iš šių augalų: geltonosios sedulos (lot. *Cornus mas*), paprastojo kaštono (lot. *Aesculus hippocastanum*), salierinių (lot. *Apiaceae*) šeimos augalų, *Loranthus europaeus*, klevų (lot. *Acer* spp.), pušų (lot. *Pinus* spp.), gysločių (lot. *Plantago* spp.), pelkinės vingiorykštės (lot. *Filipendula ulmaria*), valgomojo kaštainio (lot. *Castanea sativa*), notrelinių (lot. *Lamiaceae*) šeimos augalų, bastutinių (lot. *Brassicaceae*) šeimos augalų, smidrų (*Asparagus* spp.), liepų (lot. *Tilia* spp.), paprastosios kiaulpienės (lot. *Taraxacum officinale*), bitinės facelijos (lot. *Phacelia tanacetifolia*), tikrojo dygleršk io (lot. *Paliurus spina christi*), europinio alyvmedžio (lot. *Olea europea*), astrinių (lot. *Asteraceae*) šeimos rykštenių (lot. *Solidago*) genties augalų.
Šalavijų medus	Jame turi būti ne mažiau kaip 15 proc. šalavijų (lot. *Salvia officinalis* L.) žiedadulkių. Taip pat gali būti žiedadulkių ir iš šių augalų: erškėtinių (lot. *Rosaceae*) šeimos augalų, baltažiedės robinijos (lot. *Robinia pseudoacacia*), ąžuolų (lot. *Quercus* spp.), slyvų (*Prunus* spp.), tikrojo dygleršk io (lot. *Paliurus spina christi*), europinio alyvmedžio (lot. *Olea europea*), paprastojo ligustro (lot. *Ligustrum vulgare*). Gali pasitaikyti žiedadulkių iš šių augalų: miglinių (lot. *Poaceae*) šeimos augalų, pistacijų (lot. *Pistacia* spp.), notrelinių (lot. *Lamiaceae*) šeimos augalų, pelkinės vingiorykštės (lot. *Filipendula ulmaria*), raudonosios sedulos (lot. *Cornus sanguinea*).
Kaštainių medus	Jame turi būti ne mažiau kaip 85 proc. valgomojo kaštainio (lot. *Castanea sativa* Mill.) žiedadulkių. Gali pasitaikyti žiedadulkių iš šių augalų: tikrojo dygleršk io (lot. *Paliurus spina christi*), pupinių (lot. *Fabaceae*) ir erškėtinių (lot. *Rosaceae*) šeimų augalų, pistacijų (lot. *Pistacia* spp.), slyvų (lot. *Prunus* spp.), gluosnių (lot. *Salix* spp.).
Žiedų medus	Jame gali būti įvairus kiekis žiedadulkių iš šių augalų: pupinių (lot. *Fabaceae*) ir erškėtinių (lot. *Rosaceae*) šeimų augalų, ąžuolų (lot. *Quercus* spp.), slyvų (lot. *Prunus* spp.), miglinių (lot. *Poaceae*) šeimos augalų, tikrojo dygleršk io (lot. *Paliurus spina christi*), klevų (*Acer* spp.), grybų sporų, gluosnių (lot. *Salix* spp.), salierinių (lot. *Apiaceae*) šeimos augalų, baltažiedės robinijos (lot. *Robinia pseudoacacia*), uosių (lot. *Fraxinus* spp.), paprastosios žemuogės (lot. *Fragaria vesca*), raudonosios sedulos (lot. *Cornus sanguinea*), gargždenių (*Lotus* spp.), notrelinių (lot. *Lamiaceae*) šeimos augalų, valgomojo kaštainio (lot. *Castanea sativa*), paprastojo kaštono (lot. *Aesculus hippocastanum*).

Lapus metančių augalų lipčiaus medus	lipčiaus elementų (grybų sporų, hifo dalių, žaliadumblių) kiekio ir nektaringųjų augalų žiedadulkių santykis turi būti ne mažesnis kaip 1,5, su kintama dalimi žiedadulkių iš šių augalų: pupinių (lot. *Fabaceae*) šeimos augalų, valgomojo kaštainio (lot. *Castanea sativa*), erškėtinių (lot. *Rosaceae*) šeimos augalų, gluosnių (lot. *Salix* spp.), tikrojo dygleršk io (lot. *Paliurus spina christi*), baltažiedės robinijos (lot. *Robinia pseudoacacia*), raudonosios sedulos (lot. *Cornus sanguinea*), slyvų (lot. *Prunus* spp.), gargždenių (lot. *Lotus* spp.), miglinių (lot. *Poaceae*) šeimos augalų, ąžuolų (lot. *Quercus* spp.), europinio alyvmedžio (lot. *Olea europea*), uosių (lot. *Fraxinus* spp.), pelkinės vingiorykštės (lot. *Filipendula ulmaria*), paprastosios žemuogės (lot. *Fragaria vesca*), astrinių (lot. *Asteraceae*) šeimos rykštenių (lot. *Solidago*) genties augalų, salierinių (lot. *Apiaceae*) šeimos augalų, liepų (lot. *Tilia* spp.), paprastosios kiaulpienės (lot. *Taraxacum officinale*), pušų (lot. *Pinus* spp.), *Loranthus europaeus*, lelijinių (lot. *Liliaceae*) šeimos augalų, paprastojo ligustro (lot. *Ligustrum vulgare*), notrelinių (lot. *Lamiaceae*) šeimos augalų, saulenių (lot. *Helianthemum* spp.), geltonosios sedulos (lot. *Cornus mas*), bastutinių (lot. *Brassicaceae*) šeimos augalų, astrinių (lot. *Asteraceae*) šeimos kiaulpienių (lot. *Taraxacum*) genties augalų, klevų (lot. *Acer* spp.).
Kalninio dašio medus	Jame turi būti ne mažiau kaip 20 proc. kalninio dašio (lot. *Satureja montana* L.) žiedadulkių. Taip pat gali būti žiedadulkių ir iš šių augalų: gebenės lipikės (lot. *Hedera helix*), kalninio dašio (lot. *Satureja montana*), pupinių (lot. *Fabaceae*) šeimos augalų, liepų (lot. *Tilia* spp.), erškėtinių (lot. *Rosaceae*) šeimos augalų. Gali pasitaikyti žiedadulkių iš šių augalų: valgomojo kaštainio (lot. *Castanea sativa*), paprastojo ežeinio (lot. *Echium vulgare*), pelkinės vingiorykštės (lot. *Filipendula ulmaria*), lelijinių (lot. *Liliaceae*), miglinių (lot. *Poaceae*) šeimų augalų, astrinių (lot. *Asteraceae*) šeimos rykštenių (lot. *Solidago*) ir kiaulpienių (lot. *Taraxacum*) genčių augalų, pakrūminės bajorės (lot. *Centaurea jacea*), paprastosios žemuogės (lot. *Fragaria vesca*).
Liepų medus	Jame turi būti ne mažiau kaip 25 proc. liepų (lot. *Tilia* sp.) žiedadulkių. Taip pat gali būti žiedadulkių ir iš šių augalų: erškėtinių (lot. *Rosaceae*) šeimos augalų, ąžuolų (*Quercus* spp.), miglinių (lot. *Poaceae*) šeimos augalų, tikrojo dygleršk io (lot. *Paliurus spina christi*), pupinių (lot. *Fabaceae*) šeimos augalų, valgomojo kaštainio (lot. *Castanea sativa*), uosių (lot. *Fraxinus* spp.), astrinių (lot. *Asteraceae*) šeimos rykštenių (lot. *Solidago*) genties augalų. Gali pasitaikyti žiedadulkių iš šių augalų: tikrojo vynmedžio (lot. *Vitis vinifera*), dobilų (*Trifolium* spp.), juoduogio šeivamedžio (lot. *Sambucus nigra*), vėdrynų (lot. *Ranunculus* spp.), bitinės facelijos (lot. *Phacelia tanacetifolia*), lelijinių (lot. *Liliaceae*) šeimos augalų, italinio šlamučio (lot. *Helichrysum italicum*), tikrosios saulėgrąžos (lot. *Helianthus annuus*), bajorių (*Centaurea* spp.), pakrūminės bajorės (lot. *Centaurea jacea*), viksvų (lot. *Carex* spp.), astrinių (lot. *Asteraceae*) ir salierinių (lot. *Apiaceae*) šeimų augalų.

Juslinės savybės

	Spalva	Kvapas	Skonis
Baltažiedžių robinijų medus	nuo ryškiai geltonos iki geltonos, beveik bespalvis	švelnus, medaus korio, šviežio vaško ir baltažiedžių robinijų	nuo saldaus iki ypač saldaus, trumpai išliekantis
Šalavijų medus	rausvai ruda, oranžiniai raudona, gelsvai raudona, gintaro, su žalsvu atspalviu	medžio, malonus	aitrokas, ilgai išliekantis, saldus, šiek tiek kartus
Kaštainių medus	rausvai ruda	nuo vidutiniškai stipraus iki stipraus, kaštainio žiedų	stiprus, nuo kartaus iki labai kartaus, ilgai išliekantis nuo vidutiniškai saldaus iki saldaus
Žiedų medus	nuo geltonos iki tamsaus gintaro	malonus, gėlių, troškintų vaisių, pievų gėlių, vaško ir cukraus gali būti aštrokas	nuo saldaus iki labai saldaus, rūgštokas arba rūgštus, ilgai išliekantis
Lapus metančių augalų lipčiaus medus	nuo šviesiai rudos iki tamsiai rausvai rudos	medienos ir karamelės, stiprus	aitrokas, medienos ar karamelės, vidutiniškai saldus
Kalninio dašio medus	gintaro rausvumo	džiovintų vaisių	saldus, ilgai išliekantis ir rūgštokas
Liepų medus	nuo geltonos iki gintaro	ryškus, gaivus, liepų žiedų, mentolio, citrinos žievelės ir medžio	vidutiniškai saldus, rūgštokas, nuo švelniai iki vidutiniškai kartaus, gaivus, ilgai išliekantis

3.3. *Pašarai (taikoma tik gyvūniniams produktams) ir žaliavos (taikoma tik perdirbtiems produktams)*

—

3.4. *Specialūs gamybos veiksmai, atliktini nustatytoje geografinėje vietovėje*

Visi gamybos etapai, nuo bičių ganymosi iki medaus išsukimo, vykdomi nustatytoje geografinėje vietovėje.

3.5. *Specialios produkto, su kuriuo susijęs registruotas pavadinimas, pjaustymo, tarkavimo, pakavimo ir kt. taisyklės*

SKVN „Istarski med“ / „Istrski med“ žymimas medus fasuojamas tik 4 punkte nurodytoje geografinėje vietovėje – taip siekiama užtikrinti produkto atsekamumą, taigi ir jo autentiškumą bei specifines savybes. Tai padeda iki minimumo sumažinti klastojimo riziką, nes, jei produktas būtų fasuojamas už nustatytos geografinės vietovės ribų, būtų daugiau galimybių jį sumaišyti su panašiais produktais.

3.6. *Specialios produkto registruotu pavadinimu ženklinimo taisyklės*

Jei rinkai teikiamas fasuotas produktas, pavadinimas „Istarski med“ arba „Istrski med“ turi būti užrašytas didesnėmis raidėmis nei bet koks kitas tekstas, esantis ant pakuotės. Etiketėje taip pat turi būti identifikacinio numerio (didėjančio eilės numerio) spaudas ir bendras simbolis (logotipas).

Visi saugomos kilmės vietos nuorodos „Istarski med“ / „Istrski med“ naudotojai, kurie teikia produktą rinkai pagal šią specifikaciją, turi teisę naudoti spaudą tokiomis pačiomis sąlygomis.

Bendras simbolis – medaus lašas, nuspalvintas pilkais ir juodais horizontaliais dryžiais, o už jo – geltonas šešiakampis, vaizduojantis stilizuotą korį. Po šešiakampiu didžiosiomis raidėmis užrašyta „ISTARSKI MED“ kroatiškame variante (1 pav.), o slovėniškame variante – „ISTRSKI MED“ (2 pav.).

1 pav.



2 pav.



4. Glaustas geografinės vietovės apibūdinimas

Kroatijoje SKVN „Istarski med“ / „Istrski med“ žymimo medaus gamybos vietovė apima Istrijos pusiasalį ir jo salas Istrijos apskrityje, taip pat Opatijos, Lovrano, Moščeničkos Dragos ir Matulio savivaldybes, Creso ir Lošinio salas ir jų mažesnes Unijės, Iloviko, Susako ir Vele Srakanės salas bei keletą negyvenamų salelių. Slovėnijoje gamybos vietovė apima Slovėnijos Istrijos regioną, kurį sudaro Koperio, Izolos, Pirano ir Ankarano savivaldybės.

Slovėnijoje gamybos vietovės ribos sutampa su šiaurine Ankarano ir Koperio savivaldybių riba, kuri tęsiasi nuo Ladzareto sienos perėjimo punkto Slovėnijos ir Italijos pasienyje iki Koperio ir Sežanos savivaldybių ribos šalia Glinščicės / Rozandros slėnio gamtos parko. Geografinė vietovė tęsiasi palei Koperio ir Sežanos savivaldybių ribą į pietus nuo Ocizlos kaimo ir į šiaurę nuo Črnotičės kaimo, o paskui tęsiasi iki Slavniko gamtos parko ir eina per šiaurės rytų pakraštį iki Kroatijos sienos.

5. Ryšys su geografine vietove

5.1 *Geografinės vietovės ypatumai*

Dėl tam tikrų palankių sąlygų Istrijai būdinga gausi ir įvairi augmenija. Svarbiausia iš šių sąlygų yra Istrijos geografinė padėtis, tada jos klimatas, reljefas, petrografinė sudėtis ir dirvožemis.

Geografinė vietovė taip pat pasižymi savitomis klimato sąlygomis – jis labai įvairus, daugiausia dėl to, kad Istriją, kaip pusiasalį, iš trijų pusių supa jūra, taip pat dėl to, kad ji yra šiauriniame Adrijos jūros pakraštyje, Vidužemio jūros regiono ir žemyninės Eurazijos dalies sankirtoje. Atsižvelgiant į platumą ir reljefo savybes, Istrija skirstoma į tris klimato zonas. Centrinėje ir pietinėje pakrantės dalyse vyrauja mediteraninis klimatas, o šiaurinėje dalyje ir gilyn į sausumą klimatas yra vidutiniškai šiltas, drėgnas, vasaros būna karštos. Šiaurinėje, žemyninėje dalyje vyrauja submediteraninis klimatas.

SKVN „Istarski med“ / „Istrski med“ žymimo medaus rūšis priklauso nuo augalų bendrijų, o pastarosios – nuo klimato, dirvožemio ir reljefo sąveikos. Geografiniu požiūriu Istrija skiria Vidužemio jūrą ir Dinarų bei Alpių kalnų masyvus, todėl joje vyrauja šiems regionams būdinga augmenija. Todėl Istrijos pusiasalyje yra keletas augmenijos plotų ir ši įvairi augmenija yra svarbus įvairių rūšių SKVN „Istarski med“ / „Istrski med“ žymimo medaus gaminimo pagrindas. Siaurame plote palei jūrą auga višžalių akmeninių ąžuolų ir krūmų miškai – tai yra Vidužemio jūros regionui būdinga augmenija. Lapus metančių pūkuotųjų ąžuolų ir rytinių skroblų miškai yra labiausiai paplitusi augmenijos rūšis Istrijos miškuose, kurie driekiasi per didžiąją dalį Istrijos žemyninės dalies, nuo pajūryje augančios višžalės augmenijos, su kuria jie susilieja, iki centrinės Istrijos dalies. Šios rūšies augmenijoje vyrauja pūkuotasis ąžuolas arba paprastasis ąžuolas, kuris kartu su akmeniniais ąžuolais yra svarbus lipčiaus šaltinis. Kaštainiai auga Učkos šlaituose virš Lovrano ir Vakarų Istrijoje (Buištinoje), daugiausia rytinių skroblų ir pūkinių ąžuolų miškuose, nes ant buvusio raudonžemio susiformavo gilūs rūgštūs dirvožemiai. Šie valgomųjų kaštainių medynai užtikrina pakankamą nektaro kiekį, todėl nustatyta vietovė priskiriama vis dar gerai išsilaikiusiems Kroatijos regionams, kur galima gaminti išskirtinai tyrą kaštainių medų. Pietrytinėse Istrijos dalyse plačiai paplitę vaistiniai šalavijai ir pūkuotosios vilnūnės naudojamos kaip bičių ganyklos – jie išskiria didelį nektaro kiekį ir užtikrina geriausiai vertinamo šalavijų medaus, būdingo Vidužemio jūros klimatui, gamybą. Be to, ši vietovė yra šiauriausia, o joje vaistiniai šalavijai yra vietiniai augalai. Vietovė, kurioje auga pūkuotieji ąžuolai ir melsvosios melvenės, yra įvairiausia augmenija pasižyminti Istrijos dalis. Daugiausia baltažiedžių robinijų medynų yra centrinėje ir šiaurinėse dalyse, tačiau kai kurie medynai driekiasi iki mediteraninio klimato zonos, kurioje jie susilieja su Vidužemio jūros regiono augalija ir tampa nektaro ištekliais. Tai ir pagrindinės augalų rūšys turi įtakos baltažiedžių robinijų medaus specifiškumui.

Creso-Lošinio salyno augmenijos aprašyme Wallnöfer (2008 m.) nurodo, kad iš 1 130 užregistruotų taksonų 253 buvo nurodyti augantys tik Crese, o tik Lošinyje – 273. Šiaurinėje, submediteraninėje Creso salos dalyje, svarbiausios uolėtose vietovėse augančios augmenijos bendruomenės yra vaistinių šalavijų ganyklos ir eraičinų bei kelerijų bendruomenė. Osorščicos vietovėje auga apie 700 augalų rūšių, kurios sudaro du trečdalius visos Lošinio augalijos.

Miloš Furlan (2007 m.) Slovėnijos Istrijos bičių ganyklų ypatybes apibūdina taip: „teritorijoje yra beveik visos įprastos sezoninės ganyklos – nuo ankstyvo pavasario ganyklų iki pagrindinių baltažiedžių robinijų (akacijų) ganyklų, valgomųjų kaštainių ir rudeninės augmenijos ganyklų, po to ant medžių išsiskiria lipčius, o saldžiųjų medžiagų galima surinkti ir nuo įvairių sunokusių vaisių, pavyzdžiui, figų, vynuogių ir pan.“.

5.2 *Produkto ypatumai*

SKVN „Istarski med“ / „Istrski med“ žymimo medaus specifiškumą lemia gamtos ištekliai, kuriais grindžiama jo gamyba. Pagal medaus, kuris yra retas maisto produktas, specifiškumą (jame esančias žiedadulkių daleles) galima daug sužinoti apie vietovę, kurioje jis gaminamas. Istrija, skirianti du biogeografiniais regionus – Vidužemio jūros ir žemyninį, – dėl savo augmenijos yra išskirtinis regionas.

Baltažiedžių robinijų meduje aptinkama didelė dalis šių rūšių augalų: uosių (lot. *Fraxinus*), šunobelinių (lot. *Rhamnaceae*) šeimos augalų, gluosnių (lot. *Salix*), *Loranthus europaeus*, europinių pūkenių (*Cotinus coggygria*), slyvų (lot. *Prunus* f.), vikių (lot. *Vicia*), raudonųjų dobilų (lot. *Trifolium pratense* gr.), tetirvių / skaburų (lot. *Coronilla*/*Hippocrepis*), nykštukių (lot. *Chamaerops*) ir vingiorykščių (lot. *Filipendula*), o įvairūs tyrimai rodo, kad medui būdinga baltažiedžių robinijų dalis svyruoja nuo 7 proc. iki 60 proc., todėl nustatant kilmę dėmesys skiriamas konkrečių fizinių ar cheminių savybių nustatymui.

Baltažiedžių robinijų medaus mėginių kilmė patvirtinta ir nustačius labai mažas elektrinio laidumo vertes (0,11–0,18 mS/cm), nes šios vertės būdingos baltažiedžių robinijų medui.

Taip pat pastebėta, kad medus visiškai nesikristalizuoja – ši savybė paprastai siejama su medumi, turinčiu rapsų nektaro. Atsižvelgiant į tai, kad patvirtinta, jog šiame meduje nėra rapsų žiedadulkių, galima daryti išvadą, kad tai yra specifinė baltažiedžių robinijų medaus iš Istrijos pusiasalio savybė.

Žinoma, kad kaštainių meduje yra daug šio augalo žiedadulkių, kurios medaus mėginiuose iš Istrijos visada sudaro daugiau kaip 90 proc. visų žiedadulkių. Be to, Istrijos kaštainių medaus žiedadulkių sudėtis skiriasi nuo kaimyninėse šalyse, pavyzdžiui, Italijos Alpių regione, kuriame dominuoja kalnų augmenija, kaip antai erikinių ir liepinių šeimų augalai, išgauto medaus žiedadulkių sudėties.

Žiedų medaus mėginiuose buvo nustatyta didelė dalis kaštainių (lot. *Castanea*) ir slyvų (lot. *Prunus* f.) žiedadulkių, o mažesnė dalis – aviečių (lot. *Rubus* f.), raganės (lot. *Clematis*), kaštainio (lot. *Castanea*), bastučių (lot. *Brassica* f.), salierinių (lot. *Umbelliferae*/*Apiaceae*) ir šunobelinių (lot. Rhamnaceae) šeimų augalų, baltųjų dobilų (lot. *Trifolium repens* gr.), vikio (lot. *Vicia*), barkūno (lot. *Melilotus*) ir tetirvio / skaburo (lot. *Coronilla*/*Hippocrepis*). Žiedadulkių sudėties specifiškumą taip pat patvirtina šių regiono augalų rūšių žiedadulkės: ailanto (lot. *Ailanthus*), *Loranthus*, smailialapio smidro (lot. *Asparagus acutifolius*), kaštono (lot. *Aesculus*) ir europinio pūkenio (lot. *Cotinus coggygria*).

Be medaus, gaminamo iš nektaro, Istrijos bitininkai taip pat gamina lapus metančių augalų lipčiaus medų, pasižymintį specifinėmis savybėmis. Atlikus medaus mėginių analizę nustatyta, kad lipčiaus elementų ir nektaringųjų augalų žiedadulkių dalelių santykis svyravo nuo 2,03 iki 29,3, o mediana – 8,2, t. y. daug didesnė už vertes, kurių reikia, kad medus būtų priskiriamas lipčiaus medui (> 3). Taip pat žiedadulkių analizė patvirtino būdingą žiedadulkių sudėtį, kurioje yra ir nenektaringųjų augalų rūšių, pvz., uosių (lot. *Fraxinus*), ąžuolų (lot. *Quercus*), gysločių (lot. *Plantago*) ir varpinių / miglinių (lot. *Gramineae*/*Poaceae*) šeimos augalų, žiedadulkių. Be to, būdingoje nektaringųjų augalų žiedadulkių sudėtyje yra šunobelinių (lot. *Rhamnaceae*) šeimos augalų ir slyvų (lot. *Prunus* f.) žiedadulkių, kurių buvo aptikta visuose mėginiuose, taip pat nemažas kiekis kaštainio (lot. *Castanea*), aviečių (lot. *Rubus* f.), graižažiedžių (lot. *Compositae* T), bastučių (lot. *Brassica* f.), smailialapio smidro (lot. *Asparagus acutifolius*) ir raganės (lot. *Clematis*) žiedadulkių, o europinio pūkenio (lot. *Cotinus coggygria*) ir kaštono (lot. *Aesculus*) žiedadulkių – šiek tiek mažiau.

Šalavijų medaus specifiškumą lemia jo botaninė kilmė ir didesnis kiekis baltažiedžių robinijų (lot. *Robinia pseudoacacia*), erškėtinių (lot. *Rosaceae*) šeimos augalų, paprastųjų ligustrų (lot. *Ligustrum vulgare*), pupinių (lot. *Fabaceae*) šeimos augalų, erikinių (lot. *Ericaceae*) šeimos augalų, klevų (lot. *Acer* spp.), gargždenių (lot. *Lotus* spp.) ir gluosnių (lot. *Salix* spp.) žiedadulkių. Jis skiriasi nuo šalavijų medaus iš šiaurinio Adrijos jūros regiono – ten išgautame meduje daugiausia aptinkama šunobelinių (lot. *Rhamnaceae*) šeimos augalų, klevų (lot. *Acer* spp.), valgomojo kaštainio (lot. *Castanea sativa*), neužmirštuolių (lot. *Myosotis* spp.), slyvų (lot. *Prunus* spp.) ir aviečių (lot. *Rubus* spp.) žiedadulkių, o medaus iš Dalmatijos žiedadulkių sudėčiai būdingos tikrojo dygleržkio (lot. *Paliurus spina christi*), medelinės erikos (lot. *Erica arborea*), raudonojo dobilo (lot. *Trifolium pratense*), barkūnų (lot. *Melilotus* spp.), pakrūminės bajorės (lot. *Centaurea jacea*) ir salierinių (lot. *Apiaceae*) šeimos augalų žiedadulkės.

Remiantis tirtuose kalninio dašio medaus mėginiuose nustatyta žiedadulkių sudėtimi, didelę jos dalį sudarė gebenės lipikės (lot. *Hedera helix*), pupinių (lot. *Fabaceae*) šeimos augalų, liepų (lot. *Tilia* spp.), erškėtinių (lot. *Rosaceae*) šeimos augalų, valgomojo kaštainio (lot. *Castanea sativa*), paprastojo ežeinio (lot. *Echium vulgare*) ir lelijinių (lot. *Liliaceae*) šeimos augalų žiedadulkės. Šių medaus mėginių žiedadulkių sudėtis labai skiriasi nuo medaus mėginių iš Ispanijos, kuriuose daugiausia aptinkama šatreinių (lot. *Diplotaxis* spp.), sėjamojo esparceto (lot. *Onobrychis vicifolia*), bajorių (lot. *Centaurea* spp.), varpinės levandos (lot. *Lavandula latifolia*), čiobrelių (lot. *Thymus* spp.) ir salierinių (lot. *Apiaceae*) šeimos augalų žiedadulkių.

Ištyrus liepų medaus mėginius nustatyta, kad jame yra didelė dalis erškėčių (lot. *Rosaceae*) šeimos augalų, tikrojo dygleržkio (lot. *Paliurus spina christi*), pupinių (lot. *Fabaceae*) šeimos augalų, valgomojo kaštainio (lot. *Castanea sativa*), astrinių (lot. Asteraceae) šeimos rykštenių (lot. *Solidago*) genties augalų, lelijinių (lot. *Liliaceae*) šeimos augalų, bajorių (lot. *Centaurea* spp.) ir astrinių (lot. Asteraceae) šeimos augalų žiedadulkių. Palyginus nustatytas augalų rūšis, akivaizdu, kad jos skiriasi nuo tų, kurios aptinkamos liepų meduje iš Italijos, kuriame nustatyta daugiausia aviečių (lot. *Rubus* spp.), baltojo dobilo (lot. *Trifolium repens*), baltažiedės robinijos (lot. *Robinia pseudoacacia*), aukštojo ailanto (lot. *Ailanthus altissima*), amorfų (lot. *Amorpha* spp.) ir klevų (lot. *Acer* spp.) žiedadulkių, o medaus iš Rumunijos žiedadulkių sudėčiai būdingos griežčio (lot. *Brassica napus*), tikrosios saulėgrąžos (lot. *Helianthus annuus*), barkūnų (lot. *Melilotus* spp.) ir rykštenių (lot. *Solidago* spp.) žiedadulkės.

Šie moksliniai tyrimai ir analizės, kuriuose nustatytas žemyninių ir Vidužemio jūros regiono augalų rūšių žiedadulkių derinys, rodo, kad „Istarski med“ / „Istrski med“ skiriasi nuo kituose regionuose išgaunamo medaus. Įvairių rūšių augalų žiedadulkių dalis taip pat lemia specifines „Istarski med“ / „Istrski med“ fizikines, chemines ir juslines savybes (spalvą, skonį, kvapą), palyginti su tų pačių rūšių medumi iš kitų geografinių vietovių. „Istarski med“ / „Istrski med“ taip pat pasižymi šviežumu (didžiausia Hidroksimetilfurfurolo vertė – 15,0 proc. mg/kg), o vandens kiekis – ne daugiau kaip 18,6 proc. Siekiant išsaugoti šias savybes, produktas „Istarski med“ / „Istrski med“ nėra intensyviai termiškai apdorojamas, siekiant užtikrinti, kad būtų išsaugotos jo savybės, įgytos dėl specifinės auginimo vietovės augalijos.

5.3 *Geografinės vietovės ir produkto ypatumų priežastinis ryšys*

Istrija yra labai įvairaus reljefo, dirvožemio, geomorfologijos ir klimato išskirtinė agroekologinė vietovė. Šių veiksnių sąveika lemia šiai vietovei būdingą augmeniją, kuri sudaro įvairių rūšių medaus gamybos pagrindą. Šios augmenijos įvairovė ir gausa daro tiesioginę įtaką SKVN „Istarski med“ / „Istrski med“ žymimo medaus specifiškumui, kurį atspindi jam būdingas skonis ir kvapas. Tam tikrų rūšių meduje aptinkamų žiedadulkių dalių derinys suteikia medui ypatingų juslinių savybių (spalvos, kvapo, skonio), kurios skiriasi nuo tos pačios rūšies medaus, pagaminto kitose geografinėse vietovėse. Laikui bėgant Istrijos bitininkai prisidėjo prie medaus specifinių savybių, nes jie ėmė suprasti įvairių mikrozonų botaninę sudėtį ir klimato savybes, todėl galėjo tiksliau sekti tam tikrų medui gaminti tinkančių augalų gyvenimo ciklo etapus. Atidžiai stebėdami gamtą ir klimatą, Istrijos bitininkai gali tiksliai nustatyti, kur ir kada statyti avilius arba kada pradėti išgauti medų, kad jis įgytų nektarui būdingas savybes ir aukštą grynumo laipsnį. Tokia praktika lemia ypač tyrą medaus pobūdį. Dėl specifinių gamybos vietovės dirvožemio ir klimato sąlygų, bitininkų ilgametės patirties ir nuo praėjusio amžiaus pradžios taikytų gamybos tradicijų, kurios buvo perduotos iš kartos į kartą, „Istarski med“ / „Istrski med“ tapo vartotojų atpažįstamu produktu.

Nuoroda į paskelbtą specifikaciją

https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/hrana/proizvodi_u_postupku_zastite-zoi-zozp-zts/Specifikacija%20Istarski%20med%2026-4-2023.doc

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MKGP/PODROCJA/HRANA/SHEME-KAKOVOSTI/CERTIFICIRANI-PROIZVAJALCI-IZBRANA-KAKOVOST/CERTIFICIRANI-PROIZVAJALCI-ZASCITENIH-KMETIJSKIH-PRIDELKOV/Istrski_med_Istarski_med.pdf